

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра кримінології та інформаційних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ
2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: перший
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань: (08) «Право»
Спеціальність (081) «Право»
Освітня програма: Право
Форми здобуття вищої освіти: денна
Мова викладання: українська
Форма підсумкового контролю: залік

Київ – 2024 рік

РОЗРОБНИКИ:

Віта ІВАЩЕНКО – професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент;
 Юрій Левченко – т.в.о. завідувача кафедри, кандидат юридичних наук, професор;
 Альона ЛИСЕНКО – викладач кафедри.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кримінології та інформаційних технологій
 Протокол від 06.09.2024 року, № 1

Т.в.о. завідувача кафедри кримінології та інформаційних технологій
 полковник поліції

 Юрій ЛЕВЧЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС
 Протокол від 10.09.2024 року, № 3

Голова науково-методичної ради _____

 Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
 (потрібне підкреслити)
 протокол засідання кафедри _____ протокол науково-методичної ради _____
 від ____ 202_ № __ від ____ 202_ № __

Завідувач кафедри _____

Голова НМР _____

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
 (потрібне підкреслити)
 протокол засідання кафедри _____ протокол науково-методичної ради _____
 від ____ 202_ № __ від ____ 202_ № __

Завідувач кафедри _____

Голова НМР _____

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
 (потрібне підкреслити)
 протокол засідання кафедри _____ протокол науково-методичної ради _____
 від ____ 202_ № __ від ____ 202_ № __

Завідувач кафедри _____

Голова НМР _____

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни є відносини, що виникають при виконанні (відбуванні) всіх видів кримінальних покарань; відносини, що виникають між установами і органами, які виконують обвинувальні вироки і засудженими; відносини, що виникають у зв'язку з участю громадськості та трудових колективів у виправленні засуджених; відносини, що виникають між адміністрацією підприємств, установ і організацій і засудженими, які там працюють, з приводу виконання покарання; відносини, що виникають між установами і органами виконання покарання і окремими громадянами з приводу виконання певних видів покарання.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право» є: формування у здобувачів вищої освіти науково - обґрунтованих уявлень про сучасний стан діяльності кримінально-виконавчої системи в Україні та світі; можливості самостійного комплексного вивчення кримінально-виконавчого законодавства України, що регулює систему кримінально-виконавчих правовідносин у сфері виконання та відбування різних видів кримінальних покарань; відпрацювання теоретичних та практичних навиків щодо особливостей виконання різних видів кримінальних покарань, порядку звільнення від відбування покарання, як основи для розробки нормативних актів та прийняття управлінських рішень;

Основними завданнями вивчення дисципліни «Кримінально-виконавче право» є: 1) надання здобувачам вищої освіти можливостей ознайомлення на лекціях з новітніми науковими та методичними досягненнями в сфері кримінально-виконавчого права; 2) створення оптимальних організаційних і методичних умов для самостійного вивчення курсу; 3) закріплення на семінарських заняттях знань про основні теоретичні положення кримінально-виконавчого права; 4) розвиток на практичних заняттях навичок застосування норм кримінально-виконавчого законодавства, опрацювання документів обліку засуджених, їх особових справ, алфавітних карток тощо.

Пререквізити:

філософія права, історія держави та права України, теорія держави та права, конституційне право, цивільне право, цивільний процес, адміністративне право, адміністративний процес, міжнародне право, судові та правоохоронні органи України, кримінальне право, кримінологія, кримінальний процес, криміналістика, юридична психологія, оперативно-розшукова діяльність, фінансове право, трудове право.

Постреквізити

господарське право, господарський процес, адміністративне судочинство, кримінально-правова кваліфікація.

Компетентності відповідно до першого (бакалаврський) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 «Право»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Загальні компетентності	ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3 Знання та розуміння предметної області та розуміння сфери професійної діяльності. ЗК7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

	ЗК11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 081 «Право» повинні продемонструвати такі результати навчання:

РН1 Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
РН2 Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
РН3 Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
РН4 Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.
РН5 Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- історію виникнення та розвитку кримінально-виконавчого права в Україні;
- поняття, цілі і задачі кримінально-виконавчого законодавства України;
- систему органів та установ, які виконують кримінальні покарання в Україні;
- зміст правового статусу засуджених;
- загальну характеристику міжнародних стандартів поведінки із засудженими;
- порядок виконання покарань не пов'язаних із позбавленням волі;
- порядок виконання покарань пов'язаних із позбавленням волі;
- порядок виконання покарань військовими частинами, гауптвахтами та дисциплінарним батальйоном;

- підстави та порядок звільнення від відбування покарання;

- порядок встановлення адміністративного нагляду за звільненими

вміти:

- визначити взаємозв'язок кримінально-виконавчого права з іншими галузями права;
- розкрити зміст кримінально-виконавчих правовідносин;

- характеризувати порядок і умови виконання усіх видів кримінальних покарань, передбачених ст. 51 КК України;
- визначити вид установи виконання покарань особі, засудженої до позбавлення волі;
- характеризувати види кримінально-виконавчих установ закритого і відкритого типу;
- організувати проведення індивідуально-профілактичної роботи з засудженими до покарань не пов'язаних із позбавленням волі;
- надати правову допомогу звільненому від відбування покарання у працевлаштуванні та побутовому влаштуванні;
- аналізувати підстави і порядок умовно-дострокового звільнення у зв'язку з амністією, помилуванням;
- аналізувати підстави та порядок умовно-дострокового звільнення та звільнення від покарання з випробуванням.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання (д/б)	заочна форма навчання
	Рік підготовки	Рік підготовки
	4	
Загальна кількість годин – 90 (для денної форми навчання)	Семестр	Семестр
	8	
	Лекції	Лекції
	10 год.	
	Семінарські	Семінарські
	14 год.	
	Практичні	Практичні
	6 год.	
	Самостійна робота	Самостійна робота
	60 год.	
	Вид контролю	Вид контролю
	залік	

3. Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		Л	сем.	П	с. р.		л	сем.	п	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1.Кримінально-виконавча політика та кримінально-виконавче право України	12	2	2		8					
Тема 2. Установи і органи, які виконують кримінальні покарання в Україні	14	2	2		10					
Тема 3. Правове регулювання і порядок виконання попереднього ув'язнення під варту	14	2	2	2	8					
Тема 4. Правове регулювання і порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі	14	2	2		10					
Тема 5. Класифікація, розподіл, прийняття та облік засуджених до позбавлення волі на певний строк	12		2	2	8					
Тема 6. Основні засоби виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі на	12	2	2		8					
Тема 7. Звільнення від відбування покарання, нагляд та контроль за звільненими	12		2	2	8					
	Залік									
Усього годин	90	10	14	6	60					

4. Плани семінарських і практичних занять

4.1. Плани семінарських занять

Тема 1. Кримінально-виконавча політика і кримінально-виконавче право України

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Кримінально-виконавча політика України: її цілі, завдання та зміст.
2. Поняття, предмет і метод кримінально-виконавчого права України.
3. Наука кримінально-виконавчого права, предмет і система курсу.
4. Принципи кримінально-виконавчого права України.
5. Поняття і система кримінально-виконавчого законодавства України.
6. Норми кримінально-виконавчого права, їх види та структура.
7. Кримінально-виконавчі правовідносини та їх особливості.

Тема 2. Установи і органи, що виконують кримінальні покарання в Україні

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Соціальне призначення та завдання установ і органів, які виконують кримінальні покарання. Їх роль і місце в системі правоохоронних органів.
2. Види установ і органів, які виконують кримінальні покарання, їх класифікація.
3. Центральні та регіональні органи виконання покарань: правове положення та завдання.
4. Взаємодія установ і органів, які виконують кримінальні покарання з іншими правоохоронними органами
5. Соціально-правове призначення і поняття контролю за діяльністю установ і органів виконання покарань.
6. Види контролю та нагляду за діяльністю установ і органів виконання покарань (парламентський, судовий, прокурорський, відомчий, громадський та ін.).

Тема 3. Правове регулювання і порядок виконання попереднього ув'язнення під варту

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Правова природа і підстави застосування попереднього ув'язнення.
2. Місця і строки тримання під вартою.
3. Порядок прийому ув'язнених до слідчого ізолятора та їх розміщення.
4. Правове положення осіб, що тримаються у слідчому ізоляторі.
5. Режим тримання ув'язнених у слідчих ізоляторах і засоби його забезпечення.
6. Підстави і порядок звільнення осіб, ув'язнених під варту.

Тема 4. Правове регулювання і порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Система кримінальних покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи від суспільства, та система органів які їх виконують.

2. Порядок і умови виконання покарання у виді громадських робіт.
3. Порядок і умови виконання покарання у виді виправних робіт.
4. Порядок і умови виконання покарання у виді обмеження волі.
5. Порядок і умови виконання покарання у виді штрафу.
6. Порядок і умови виконання покарання у виді конфіскації майна.
7. Порядок і умови виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
8. Порядок і умови виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
9. Порядок і умови виконання покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців.

Тема 5. Класифікація, розподіл, прийняття та облік засуджених до позбавлення волі на певний строк

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Класифікація засуджених до позбавлення волі.
2. Визначення виду установи, де повинні відбувати покарання засуджені.
3. Розподіл засуджених за видами установ виконання покарань.
4. Прийняття засуджених в кримінально-виконавчу установу.
5. Облік засуджених в установах виконання покарань.

Тема 6. Основні засоби виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі на певний строк

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Поняття основних засобів виправлення та ресоціалізації.
2. Характеристика режиму як основного засобу виправлення та ресоціалізації.
3. Суспільно-корисна праця як засіб виправлення та ресоціалізації.
4. Соціально-виховна робота як засіб виправлення.
5. Загальноосвітнє та професійно-технічне навчання як засіб ресоціалізації.
6. Громадський вплив в системі засобів виправлення та ресоціалізації засуджених.
7. Пробація, як засіб виправлення та ресоціалізації.

Тема 7. Звільнення від відбування покарання, нагляд та контроль за звільненими

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття

1. Правові підстави і порядок звільнення засуджених від відбування кримінального покарання.
2. Правове регулювання і порядок звільнення засуджених за законом про амністію.
3. Підстави і порядок звільнення засуджених за Указом Президента України про помилування.
4. Правове регулювання і порядок умовно-дострокового звільнення засуджених.
5. Підстави і порядок звільнення засуджених за хворобою.
6. Соціальна допомога, контроль та адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі.

7. Контроль за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

4.2. Завдання для розгляду на практичних заняттях

Загальні методичні поради:

Здобувачам вищої освіти в робочих зошитах пропонується розглянути та вирішити практичні ситуації та виконати завдання. Оформлення повинно містити розгорнуту обґрунтовану відповідь з обов'язковим посиланням на нормативно-правові джерела.

Перевіряється науково-практичним працівником під час проведення практичних занять.

Практичні заняття

Тема 3. Правове регулювання і порядок виконання попереднього ув'язнення під варту

Навчальний час – 2 год.

Питання до практичного заняття

Завдання 1.

Взятий під варту неповнолітній Іванов О.М., підозрюваний у вчиненні умисного убивства, висловив незадоволення тим, що в камері, в яку його помістили знаходяться двоє дорослих осіб, і попросив помістити його в камеру для осіб його віку.

Дайте обґрунтовану відповідь Іванову О.М., щодо його перебування у місцях попереднього ув'язнення.

Завдання 2.

Підозрюваному Сидорову І.П., який тримається у СІЗО, родичі привезли переносний телевізор кольорового зображення, відеоприставку та магнітофон. Однак відеоприставку та магнітофон з касетами було повернуто, а телевізор прийняли і передали у камеру Сидорову І.П. Після побачення з родичами Сидоров І.П. звернувся із скаргою до начальника СІЗО, щодо повернення вище вказаних речей родичам.

Дайте відповідь на скаргу Сидорова І. П. Роз'ясніть права осіб, взятих під варту.

Завдання 3.

На побачення до взятого під варту Селіхова М.П. прибули родичі. Але в побаченні і прийнятті передачі їм було відмовлено. Представник адміністрації місця попереднього ув'язнення у кімнаті для прибулих об'явив родичам Селіхова М.П., а також іншим особам, які також прибули на побачення, що сьогодні з 8-ї години у СІЗО встановлено "Особливий режим" і пояснив терміни його застосування. Чи правильно зробив представник адміністрації? Аргументуйте встановлення особливого режиму в місцях попереднього ув'язнення з посиланням на законні підстави, його введення та здійснення.

Завдання 4.

Обвинувачений Сидоров М.О. щодо якого, як запобіжний захід, обрано взяття під варту, по прибутті в СІЗО був підданий обшуку. В тифлі під стелькою були виявлені дві купюри по 100 грн., а у складці штанів ланцюжок з хрестиком жовтого металу. Гроші та ланцюжок були вилучені.

Роз'ясніть Сидорову М.О. вимоги режиму у місцях попереднього ув'язнення. Дайте відповідь, щодо подальших дій адміністрації СІЗО, щодо грошей та ціпочки ув'язненого.

Завдання 5.

Звільнений з під варті СІЗО м. Києва Седов В.Б. звернувся з проханням надати йому грошову допомогу, щоб доїхали додому у м. Козятин, Вінницької області, так як у нього немає грошей, але йому було відмовлено, мотивуючи тим, що до Козятина можна доїхати на електричці (150 км) із приміського вокзалу.

Чи правомірні дії начальника СІЗО? Порядок звільнення осіб з-під варті?

Завдання 6.

Ув'язнений під варту в якості запобіжного заходу в СІЗО Меркулов А.С. подав скаргу уповноваженому Верховної Ради України з прав людини на начальника СІЗО про те, що він не надав йому побачення з родичами та направлення до них листа, мотивуючи тим, що слідчий, який веде розслідування по його кримінальній справі не дав на це згоди.

Вирішіть правомірність дій начальника слідчого ізолятора. Надайте аргументовану відповідь ув'язненому Меркулову А.С.

Тема 5. Класифікація, розподіл, прийняття та облік засуджених до позбавлення волі на певний строк

Навчальний час – 2 год.

Питання до практичного заняття

Завдання 1.

Бортник Б.Б. засуджений Чернігівським судом за ст. 115 КК України до довічного позбавлення волі, до засудження разом з родиною проживав у Херсонській області.

Хто визначає вид установи, де буде відбувати покарання засуджений? До якої колонії буде розподілений і направлений засуджений для відбування покарання, за якими нарядами та який порядок запиту нарядів?

Завдання 2.

В період відбування покарання Воронцов В.В., засуджений за ч.2 ст. 187 КК України до 7 років позбавлення волі досяг повноліття. До засудження постійно проживав у м.Мелітополь Запорізької області.

Визначте, в якій колонії відбуває покарання засуджений. До якої колонії буде переведений засуджений? Який порядок визначення виду колонії та переведення засудженого, за якими нарядами?

Завдання 3.

Громадянин України Бойко В.В., та громадянин Нігерії Макумба засуджені Деснянським районним судом м.Києва за ч. 2 ст.147 КК України до семи років позбавлення волі кожний. Бойко В.В. звернувся із заявою до начальника СІЗО з проханням направити його для відбування покарання до виправної колонії Вінницької області, оскільки у нього на Вінниччині проживають родичі. Макумба звернувся до начальника СІЗО з проханням відбувати покарання разом з Бойко В.В.

Чи можливо задовольнити прохання засуджених? Хто визначає вид установи, де будуть відбувати покарання засуджені? До якої колонії будуть розподілені і направлені засуджений для відбування покарання, за якими нарядами та який порядок запиту нарядів?

Завдання 4.

Усі новоприбулі до колонії засуджені тримаються у дільниці карантину, діагностики та розподілу протягом 14 діб з метою первинного психолого-педагогічного вивчення особистості, медичного нагляду за ними, сприяння в адаптації до умов позбавлення волі та класифікації засуджених у межах установи для визначення оптимальних умов відбування покарання.

Які класифікаційні ознаки засуджених враховуються при розподілі по структурним дільницям та що входить до програм ознайомлення новоприбулих?

Завдання 5.

У вихідний день із Київського слідчого ізолятора до Бучанської ВК Київської області прибула група засуджених у кількості п'яти чоловік. Начальник варту забув у слідчому

ізоляторі особову справу на одного із засуджених, та обіцяв привезти її на наступний день до 10 години.

Хто повинен здійснювати прийом даної групи засуджених? Як повинна вчинити посадова особа по відношенню до засудженого, на якого немає особової справи? Обґрунтуйте свій висновок.

Завдання 6.

Хто здійснює контроль за своєчасним звільненням засуджених з установ виконання покарань? З посиланням на нормативно-правові акти розкрийте мету та порядок ведення контрольно-строкової картотеки в установах виконання покарань.

Завдання 7.

15 травня 2015 року до виправної колонії прибуло шість засуджених зі слідчого ізолятора. В цей же день з колонії звільнено після відбуття строку покарання дві особи, а троє переведені до виправних колоній інших областей.

Які облікові документи складаються на засуджених, що прибули та вибули? Куди вони направляються?

Тема 7. Звільнення від відбування покарання, нагляд та контроль за звільненими

Навчальний час – 2 год.

Питання до практичного заняття

Завдання 1.

Сич був засуджений на 2,5 роки позбавлення волі. Строк відбування покарання починався 31 грудня 2015 року.

Коли він закінчиться? Який порядок звільнення засуджених у зв'язку з відбуттям строку покарання?

Завдання 2.

На час звільнення з виховної колонії ніхто з родичів 15-річного Жолоба не приїхав до колонії зустріти його. Батьки Жолоба проживають в іншому місті, розташованому за 600 км від колонії.

Як у такому випадку повинна діяти адміністрація колонії?

Завдання 3.

Засуджений до 7 років Агапов відбуває покарання в колонії середнього рівня безпеки за вчинення злочину, передбаченого ч.2 ст. 121 КК України. Після відбуття 2 років покарання він звернувся до адміністрації колонії з проханням про умовно-дострокове звільнення. За весь період відбування покарання засуджений характеризувався позитивно.

Роз'ясніть Агапову підстави і порядок умовно-дострокового звільнення від відбування покарання? Яке рішення повинна прийняти адміністрація?

Завдання 4.

Засуджений до 2 років позбавлення волі Белов під час відбування покарання захворів на відкриту форму туберкульозу. У зв'язку з цим адміністрація колонії звернулася до суду з поданням про дострокове звільнення засудженого від відбування покарання, додавши одночасно висновки медичної комісії про захворювання засудженого тяжкою хворобою.

Яке рішення повинен прийняти суд, і на підставі якої правової норми?

5. Завдання для самостійної роботи

5.1. Підготовка мультимедійних презентацій

Підготувати мультимедійну презентацію на одну із запропонованих нижче тем:

1. Поняття кримінально-виконавчої політики, її основні принципи та місце у боротьбі зі злочинністю.
2. Кримінально-виконавче право України: предмет, метод і система норм.
3. Поняття, структура, завдання і форми кримінально-виконавчого законодавства України.
4. Принципи кримінально-виконавчого права.
5. Наука кримінально-виконавчого права.
6. Поняття, зміст, види і структура норм кримінально-виконавчого права.
7. Кримінально-виконавчі правовідносини та їх особливості.
8. Система та види покарань, пов'язаних з позбавленням волі.
9. Система та види покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
10. Установи і органи держави, які виконують кримінальні покарання, їх основні завдання.
11. Структурні дільниці кримінально-виконавчих установ.
12. Взаємодія установ і органів, які виконують покарання, з судами й іншими державними органами, які ведуть боротьбу зі злочинністю.
13. Додержання законів при виконанні покарання, способи його забезпечення.
14. Контроль за діяльністю установ і органів, які виконують покарання.
15. Основні міжнародні акти щодо рішень пенітенціарних проблем і прав засуджених.
16. Характеристика Мінімальних стандартних правил поведінки з ув'язненими.
17. Характеристика Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань.
18. Поняття правового статусу осіб, засуджених до кримінальних покарань.
19. Політичні права і свободи засуджених до позбавлення волі.
20. Соціально-економічні права і свободи засуджених до позбавлення волі.

Загальні методичні рекомендації:

Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.

1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації.
2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі.
3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15.
4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди.
5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет).
6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи.
7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1».
8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».
9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.
10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.
10. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.
11. Слайди не переповнювати текстом.
12. Використовувати прості слова та речення.
13. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.
14. Недопустимість граматичних та інших помилок.
15. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.

16. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.

17. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.

18. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.

19. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt

Примітка: у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.

5.2. Орієнтовний перелік питань для тестового контролю самостійної роботи

До теми 1.

1. Кримінально-виконавча політика України, її цілі та завдання.
2. Сучасні тенденції кримінально-виконавчої політики.
3. Поняття, предмет і метод кримінально-виконавчого права України.
4. Задачі і функції кримінально-виконавчого права.
5. Місце і роль кримінально-виконавчого права в системі інших галузей права.
6. Наука кримінально-виконавчого права.
7. Предмет і система курсу кримінально-виконавчого права.
8. Принципи кримінально-виконавчого права України.
9. Поняття, цілі і задачі кримінально-виконавчого законодавства.
10. Структура і зміст кримінально-виконавчого законодавства України.
11. Дія кримінально-виконавчого законодавства у часі і просторі.
12. Кримінально-виконавче законодавство України і міжнародно-правові акти.
13. Норми кримінально-виконавчого права, їх види та структура.
14. Кримінально-виконавчі правовідносини та їх особливості.

До теми 2.

1. Види кримінальних покарань пов'язаних і непов'язаних з позбавленням волі їх характеристика та соціальне призначення.
2. Види органів та установ виконання покарань та їх завдання.
3. Призначення кримінально-виконавчих установ.
4. Види виправних колоній та категорії осіб, що в них утримуються.
5. Взаємодія установ і органів виконання покарань з органами держави, які ведуть боротьбу зі злочинністю.
6. Державна кримінально-виконавча служба України її завдання та повноваження.
7. Розвиток системи установ і органів, які виконують покарання, та удосконалення їх діяльності.
8. Вимоги міжнародних актів про підвищений соціально-правовий захист персоналу установ і органів, які виконують покарання.
9. Прокурорський нагляд за діяльністю установ і органів, які виконують покарання.
10. Міжнародний контроль, контроль органів державної влади й органів місцевого самоврядування за діяльністю установ кримінально-виконавчої системи.

До теми 3.

1. Соціально-правове призначення попереднього ув'язнення під вартою.
2. Цілі і задачі тримання під вартою.
3. Підстави і принципи тримання під вартою.
4. Загальна характеристика законодавчих і нормативно-правових актів, які регулюють тримання під вартою.
5. Місця тримання підозрюваних і обвинувачуваних під вартою.
6. Строки тримання під вартою.

7. Підстави і порядок прийому до слідчого ізолятора осіб, обвинувачуваних і підозрюваних у вчиненні злочинів.
8. Правове положення осіб, які тримаються під вартою.
9. Особливості правового статусу жінок, які тримаються під вартою, і неповнолітніх.
10. Матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення підозрюваних і обвинувачуваних під час тримання під вартою.
11. Поняття і цілі режиму в слідчих ізоляторах.
12. Основні вимоги забезпечення ізоляції підозрюваних і обвинувачуваних.
13. Розміщення їх у камерах і роздільне тримання.
14. Засоби забезпечення режиму в слідчих ізоляторах.
15. Заходи безпеки, їх зміст і правове регулювання.
16. Порядок надання побачень, одержання посилок і передач, покупка продуктів харчування і предметів першої необхідності, подача заяв і скарг.
17. Залучення до праці й організація виховної роботи з особами, які тримаються під вартою.
18. Правове регулювання тримання в слідчих ізоляторах засуджених до позбавлення волі, які працюють по господарському обслуговуванню.
19. Порядок переведення осіб, засуджених до позбавлення волі, із слідчих ізоляторів у виправні установи.
20. Підстави і порядок звільнення осіб, які тримаються під вартою.

До теми 4.

1. Характеристика системи кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та системи органів, які їх виконують.
2. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді громадських робіт.
3. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді виправних робіт.
4. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді обмеження волі.
5. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді штрафу.
6. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді конфіскації майна.
7. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
8. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
9. Сутність, порядок і умови виконання покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців.
10. Сутність, порядок і умови виконання звільнення від покарання з випробуванням.

До теми 5.

1. Поняття класифікації засуджених до позбавлення волі на певний строк.
2. Значення класифікації засуджених для досягнення цілей покарання.
3. Критерії класифікації засуджених.
4. Комісія з питань розподілу і направлення осіб, засуджених до позбавлення волі.
5. Апеляційна комісія.
6. Направлення засуджених до місця відбування покарання.
7. Категорії засуджених до позбавлення волі на певний строк.
8. Вимоги роздільного тримання засуджених по видах виправних установ і видам колоній.
9. Принцип відбування засудженим до позбавлення волі всього строку в одній виправній установі.
10. Поняття, правові основи прийняття засуджених у виправні установи.
11. Етапи прийняття.
12. Документи, необхідні для прийому засуджених.

13. Поняття і значення обліку засуджених.
14. Організація діяльності спеціальних відділів установ виконання покарання.
15. Види і форми обліку засуджених.
16. Документи обліку.

До теми 6.

1. Поняття і нормативне закріплення виправлення засуджених.
2. Поняття основних засобів виправлення засуджених і їх нормативне закріплення.
3. Види основних засобів виправлення засуджених.
4. Поняття режиму у виправних установах та його основні функції.
5. Придбання засудженими до позбавлення волі продуктів харчування і предметів першої необхідності.
6. Побачення засуджених до позбавлення волі.
7. Одержання засудженими до позбавлення волі посилок, передач і бандеролей.
8. Листування засуджених до позбавлення волі, одержання і відправлення грошових переказів. Телефонні розмови засуджених до позбавлення волі.
9. Перегляд засудженими до позбавлення волі кінофільмів і телепередач, прослуховування радіопередач. Придбання і збереження цією категорією осіб літератури і письмових приладів.
10. Засоби забезпечення режиму у виправних установах.
11. Умови і порядок пересування засуджених без конвою чи супроводу.
12. Виїзди засуджених до позбавлення волі за межі виправних установ.
13. Правова природа праці засуджених і її цілі.
14. Правове регулювання і принципи організації праці засуджених.
15. Форми організації праці.
16. Умови праці засуджених.
17. Включення у трудовий стаж часу залучення засуджених до оплачуваної праці.
18. Оплата праці засуджених. Утримання з заробітку засуджених і їх черговість.
19. Залучення засуджених до позбавлення волі до робіт без оплати праці.
20. Охорона праці, обов'язкове державне страхування і пенсійне забезпечення засуджених до позбавлення волі.
21. Поняття і значення виховної роботи з засудженими.
22. Задачі, форми і методи виховної роботи з засудженими.
23. Диференціація й індивідуалізація виховної роботи, стимулювання засуджених до участі у виховних заходах.
24. Застосування мір заохочення і стягнення.
25. Самодіяльні організації засуджених у виправних установах.
26. Особливості правового регулювання загальноосвітнього навчання і професійної підготовки засуджених.
27. Організація загальноосвітнього навчання і професійної підготовки засуджених.
28. Правове регулювання участі громадськості у діяльності органів, які виконують покарання.
29. Основні функції, задачі і межі участі громадськості у діяльності установ і органів, які виконують покарання.
30. Форми участі громадськості у роботі установ і органів, які виконують покарання.
31. Особливості умов відбування покарання у різних виправних колоніях.
32. Зміна умов тримання засуджених до позбавлення волі в процесі відбування покарання.
33. Особливості відбування позбавлення волі на певний строк неповнолітніми.
34. Особливості відбування покарання засудженими жінками.
35. Правове регулювання виконання (відбування) покарання у виді довічного позбавлення волі.
36. Правове регулювання виконання (відбування) покарання у виді арешту.

37. Особливості виконання покарання у виді арешту щодо засуджених військовослужбовців.

До теми 7.

1. Правові підстави і види звільнення засуджених від відбування покарання.
2. Правове положення осіб, які відбули кримінальне покарання.
3. Соціально-правова та психологічна підготовка осіб, звільнених від відбування покарання.
4. Порядок звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк (після закінчення строку покарання, за амністією, помилуванням, умовно-достроковим звільненням, за тяжкою хворобою та ін.).
5. Оформлення документів про звільнення.
6. Особливості звільнення засуджених до довічного позбавлення волі та арешту.
7. Особливості звільнення військовослужбовців від відбування покарання.
8. Взаємодія виправних установ з органами Національної поліції і органами соціального захисту при звільненні засуджених.
9. Правова природа та підстави встановлення адміністративного нагляду в місцях позбавлення волі.
10. Додаткові обмеження, покладені на осіб, за якими встановлений адміністративний нагляд. Відповідальність за порушення правил адміністративного нагляду.
11. Здійснення контролю за особами, звільненими від відбування покарання з випробуванням.

5.3. Практикум

Завдання 1.

Стаття 7 КВК України визначає, що засуджені користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України, за винятком обмежень, визначених цим Кодексом, законами України і встановлених вироком суду.

Яка функція кримінально-виконавчого права знайшла відображення в даній статті? Обґрунтуйте свій висновок.

Завдання 2.

Засуджені мають право на охорону здоров'я в обсязі, встановленому Основами законодавства України про охорону здоров'я, за винятком обмежень, передбачених законом. Охорона здоров'я забезпечується системою медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних заходів, а також поєднанням безоплатних і платних форм медичної допомоги. Засудженому гарантується право на вільний вибір і допуск лікаря для отримання медичної допомоги, у тому числі за власні кошти. Засуджені, які мають розлади психіки та поведінки внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи інших одурманюючих засобів, можуть за їх письмовою згодою пройти курс лікування від зазначених захворювань.

Визначте предмет і метод правового регулювання даних суспільних відносин. Обґрунтуйте свій висновок.

Завдання 3.

В яких статтях КВК України викладені основні вимоги режиму відбування покарання у виді позбавлення волі та виправних робіт?

На які сторони кримінально-виконавчих правовідносин впливають норми, викладені у цих статтях, і які функції кримінально-виконавчого права вони закріплюють?

Завдання 4.

А. вперше засуджений до позбавлення волі за вчинення злочину, передбаченого ч. 3 ст. 286 КК (порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами,

які керують транспортними засобами, що спричинило загибель кількох осіб). Строк покарання – 10 років.

Визначте вид виправної колонії, в якій повинен відбувати покарання засуджений.

Завдання 5.

Б. засуджений до позбавлення волі за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 139 КК (ненадання допомоги хворому медичним працівником, що спричинило смерть хворого). Строк покарання – 3 роки (максимальна санкція). Раніше відбував покарання у виді 2 років позбавлення волі.

Визначте вид виправної колонії, в якій повинен відбувати покарання засуджений.

Завдання 6.

В. засуджений до позбавлення волі за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 119 КК (вбивство через необережність двох і більше осіб). Строк покарання - 5 років (максимальна санкція 8 років). Раніше відбував покарання у виді 3 років позбавлення волі.

Визначте вид виправної колонії, в якій повинен відбувати покарання засуджений.

Завдання 7.

До Шепетівської виправної колонії середнього рівня безпеки Хмельницької області приїхав міський голова м. Василькова Київської області з метою проведення перевірки в рамках робочого візиту. Однак, представники адміністрації УВП не надали можливості такого відвідування, посилаючись на законодавство.

Чи правомірні дії адміністрації колонії? Назвіть правові підстави і порядок відвідання УВП для здійснення контролю.

Завдання 8.

Журналіст місцевої газети звернувся до прокурора району зі скаргою щодо відмови йому без спеціального дозволу відвідати Бориспільську виправну колонію середнього рівня безпеки, при цьому посилався на те, що адміністрація УВП своєю відмовою протидіє його журналістській діяльності і здійсненню громадського контролю за діяльністю колонії, який передбачений законом.

Чи правомірні дії адміністрації колонії? Назвіть правові підстави і порядок відвідання УВП журналістами.

Завдання 9.

Громадянин К. засуджений до 3 років позбавлення волі з позбавленням права керувати транспортними засобами строком на 3 роки звільняється від відбування основного покарання умовно-достроково.

Розкрийте порядок виконання додаткового покарання.

Завдання 10.

Громадянин І. засуджений за ч.2 ст.191 КК України до 5 років позбавлення волі з позбавленням права займати посади пов'язані виготовленням та розповсюдженням кіно-відео-продукції строком на 2 роки, на підставі ст.75 КК України звільнений від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком 3 роки.

Громадянин І. Офіційно працює водієм та інколи від'їздить у відрядження за межі України. Про відрядження інспектора він не повідомляє.

Розкрийте порядок виконання вироку.

Завдання 11.

Іванов І.І. засуджений до основного покарання у виді штрафу у розмірі п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Вирок набрав законної сили 07.05.2018.

Протягом якого строку та в який спосіб засуджений зобов'язаний сплатити штраф? Яким буде порядок виконання вироку суду в разі несплати засудженим штрафу?

Завдання 12.

Прокопенко П.П. засуджений Дніпровським районним судом м. Києва за ст. 322 КК України до штрафу у розмірі сто неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. З метою ухилення від відбування покарання Прокопенко змінив місце проживання та виїхав до м. Дніпро.

Які наслідки потягнуть ухилення від сплати штрафу засудженим?

Завдання 13.

Волков В.В. вперше засуджений за ч. 3 ст. 149 КК України до п'ятнадцяти років позбавлення волі з конфіскацією усього майна. До засудження проживав у м. Одеса разом з дружиною та неповнолітньою донькою. Волков має спільно нажите у шлюбі майно: дві квартири у м. Одеса, три квартири у м. Запоріжжя, замиський будинок, яхту; три машини, цінні папери та інші цінності. Дружина категорично відмовляється від вилучення майна та погрожує державному виконавцю зверненням до відповідних інстанцій.

Який порядок виконання вироку? Як вирішити спір, пов'язаний з конфіскацією майна?

Завдання 14.

Визначте до кого може бути застосовано покарання у виді позбавлення військового звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу та порядок його виконання.

Завдання 15.

В чому полягають правообмеження під час виконання покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців та який порядок його виконання.

Завдання 16.

Костенко В.О. засуджений до 4 місяців арешту звернувся до прокурора зі скаргою на дії адміністрації, яка повертає усі листи адресовані його дружині та не дозволяє зателефонувати та повідомити, що йому необхідні теплі речі та медикаменти.

Визначте місце відбування покарання засудженим. Посилаючись на нормативно-правові акти визначте, чи правомірні дії адміністрації.

Завдання 17.

Коваленко В.В. проживає за адресою м. Київ, вул. Садова 10, вироком Солом'янського районного суду м. Києва засуджений до 6 місяців арешту. До винесення вироку та набрання ним законної знаходився на особистому зобов'язанні.

Визначте місце відбування покарання засудженого Коваленка В.В.; порядок направлення для відбування покарання та роз'ясніть засудженому його права та обов'язки під час відбування покарання у виді арешту.

Завдання 18.

Кравчук С.С. засуджений до шести місяців арешту під час відбування покарання досяг пенсійного віку та звернувся до адміністрації арештного дому з проханням звільнити його від відбування покарання достроково.

Яких заходів має вжити адміністрація арештного дому відповідно до чинного законодавства? Назвіть підстави звільнення засуджених до арешту.

Завдання 19.

У виправному центрі відбуває покарання Кротова Р.В. засуджена до 5 років обмеження волі.

З посиланням на норми чинного законодавства визначте можливість застосування до засудженої, яка стала вагітною, звільнення від відбування покарання.

Завдання 20.

Ви начальник виправного центру. Під час здійснення особистого прийому громадян, до Вас звернулася мати Петрова В.О., засудженого до 5 років обмеження волі з проханням надати її сину можливість з'їздити додому для того, щоб допомогти їй з сільськогосподарськими роботами.

Надайте відповідь громадянці відповідно до чинного законодавства.

Визначте підстави і порядок надання засудженим до обмеження волі короткочасних виїздів за межі виправного центру.

Завдання 21.

Взятий під варту неповнолітній І., підозрюється у вчиненні умисного убивства з обтяжуючими обставинами. З метою нагляду за ув'язненим та підтриманням порядку в камері, адміністрація слідчого ізолятора помістила в камеру двох дорослих осіб. Неповнолітній

висловив незадоволення тим, що в камері, в яку його помістили знаходяться двоє дорослих, і попросив помістити його в камеру для осіб його віку.

Дайте обґрунтовану відповідь щодо перебування неповнолітнього у місцях попереднього ув'язнення.

Завдання 22.

Підозрюваному С., який тримається у СІЗО, однокласники привезли телевізор кольорового зображення, фотоапарат та мобільний телефон. Однак фотоапарат та мобільний телефон було повернуто, а телевізор прийняли і передали у камеру С. Після побачення з родичами С. звернувся із скаргою до начальника СІЗО, щодо повернення вище вказаних речей родичам.

Дайте відповідь на скаргу С. Роз'ясніть права осіб, взятих під варту.

Завдання 23.

Звільнений з-під варту СІЗО м. Києва Б. звернувся з проханням надати йому грошову допомогу, щоб доїхали додому у м. Козятин, Вінницької області, так як у нього немає грошей, але йому було відмовлено, мотивуючи тим, що до Козятина можна доїхати на електричці (150 км.) із приміського вокзалу.

Чи правомірні дії начальника СІЗО? Визначте порядок звільнення осіб з-під варту.

Завдання 24.

Гр. О., ув'язнений під варту в слідчому ізоляторі, подав скаргу Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини на начальника СІЗО з приводу того, що він не надав йому побачення з родичами та відмовив в направленні листа з проханням принести теплі речі, мотивуючи тим, що слідчий, який веде розслідування по його кримінальній справі не дав на це згоди.

Чи правомірні дії начальника слідчого ізолятора? Надайте аргументовану відповідь ув'язненому.

Завдання 25.

Протягом чотирьох місяців тримання під вартою неповнолітній Г. постійно порушував вимоги режиму тримання, за що неодноразово притягувався до дисциплінарної відповідальності у виді оголошення догани. За повторне порушення режиму (псування державного майна) постановою начальника місця попереднього ув'язнення Г. був поміщений до карцеру на строк 7 діб.

Чи правомірні дії адміністрації?

Завдання 26.

На побачення до ув'язненого В. прибули мати, батько, дружина та син. В письмовому дозволі органу, який здійснює кримінальне провадження зазначені тільки дружина та син. Дружина прибула на побачення без документів, що засвідчують особу, син відмовився від проведення особистого огляду, батько був у стані алкогольного сп'яніння.

З ким із прибулих осіб адміністрація СІЗО дозволить побачення? Відповідь аргументуйте.

Завдання 27.

Під час прийняття до слідчого ізолятора П., що притягується до кримінальної відповідальності за ст. 368 ч.3 КК України звернувся до адміністрації СІЗО з проханням помістити його до одиночної камери, оскільки він людина поважна і не хоче утримуватися разом з іншими.

Яке рішення повинна прийняти адміністрація СІЗО. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 28.

За 5 днів до закінчення максимального строку екстрадиційного арешту М., начальник СІЗО надіслав прокурору області повідомлення про день закінчення арешту відносно М., копію якого долучив до особової справи. По закінченню терміну тримання під вартою звільнив М., видавши йому на руки всі його документи.

Чи правильний був порядок звільнення М.?

Завдання 29.

До ув'язненого К. застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою строком 60 діб. Дружина ув'язненого звернулася до прокурора за дозволом про надання побачення. Прокурор видав дозвіл на побачення в кількості 8 разів з розрахунку 1 раз на тиждень згідно терміну тримання під вартою.

Дайте оцінку правомірності дій прокурора.

Завдання 30.

Позбавлення волі є особливим заходом державного примусу, який склався історично, має місце в усіх країнах світу. Його існування зумовлено об'єктивними потребами захисту суспільства від злочинності шляхом ізоляції осіб, що представляють підвищену суспільну небезпеку на певний строк у спеціально визначені установи.

Розкрийте зміст позбавлення волі як виду кримінального покарання та сутність правообмежень, які застосовуються до засудженого.

Завдання 31.

В дільниці карантину, діагностики та розподілу тримаються усі засуджені до позбавлення волі, які прибули до виправної колонії протягом чотирнадцяти діб.

Навіщо створена структурна дільниця карантину діагностики та розподілу, які заходи та з якою метою проводяться із засудженими. Обґрунтуйте свій висновок.

Завдання 32.

Іванов І.І., засуджений за ч.3 ст.185 КК України до чотирьох років позбавлення волі, прибув до виправної колонії та перебуває у дільниці карантину, діагностики та розподілу. До Вас звернувся батько засудженого з проханням роз'яснити, які категорії засуджених тримаються в дільниці соціальної реабілітації та розказати про умови їх тримання.

Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на законодавство.

Завдання 33.

Неповнолітній Громов Г.Г. засуджений за ч. 2 ст. 186 КК України до чотирьох років позбавлення волі. До засудження проживав з бабусею у м. Харків. Батьки позбавлені батьківських прав. Навчальних закладів не відвідував.

Визначте вид установи виконання покарань, де буде відбувати покарання засуджений. Розкрийте, які засоби виправлення і ресоціалізації будуть застосовуватися протягом виконання покарання до засудженого. Що враховується при застосуванні виправних засобів?

Завдання 34.

Стаття 86 КВК України встановлює, що вид колонії, в якій засуджені до позбавлення волі відбувають покарання, визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

З посиланням на норми чинного законодавства розкрийте порядок діяльності, склад та завдання цих органів.

Завдання 35.

Усі новоприбулі до колонії засуджені тримаються у дільниці карантину, діагностики та розподілу протягом 14 діб з метою первинного психолого-педагогічного вивчення особистості, медичного нагляду за ними, сприяння в адаптації до умов позбавлення волі та класифікації засуджених у межах установи для визначення оптимальних умов відбування покарання.

Які класифікаційні ознаки засуджених враховуються при розподілі до структурних дільниць та що входить до програм ознайомлення новоприбулих?

Завдання 36.

До виправної колонії середнього рівня безпеки зі слідчого ізолятора був доставлений для відбування покарання Петров П.П., засуджений за ч. 2 ст. 212 КК України до шести років позбавлення волі. Під час прийняття до виправної колонії Петров П.П. заявив начальнику відділу по контролю за виконанням судових рішень, що він подав касаційну скаргу. При ознайомленні з особою справою засудженого встановлено, що в ньому відсутні документи, які підтверджують вступ вироку в законну силу.

Як має вчинити адміністрація виправної колонії в такому випадку? Які документи є підставою для прийняття засуджених до виправної колонії?

Завдання 37.

Засуджений Тимофєєв С.О. після вступу вироку в законну силу направлений зі слідчого ізолятора для відбування покарання у виправну колонію, розташовану на території тієї ж області, де знаходиться слідчий ізолятор.

Які облікові документи повинні бути складені і яким підрозділом виправної колонії для постановки засудженого на облік?

Завдання 38.

До виправної колонії середнього рівня безпеки зі слідчого ізолятора прибуло десять засуджених. Двоє з них повернулись до колонії після проведення слідчого експерименту в зв'язку з провадженням слідчих дій по кримінальному провадженню. Троє прибули для відбування покарання з інших областей, інші прибули в колонію після вступу вироку в законну силу.

Які облікові документи слід оформити на прибулих засуджених?

Завдання 39.

Під час пожежі в приміщенні відділу по контролю за виконанням судових рішень повністю згоріло десять особових справ засуджених, які зберігались у столі.

Як визначити, чиї особові справи втрачені? Який порядок відновлення втрачених особових справ? Які вимоги до ведення та зберігання особових справ засуджених?

Завдання 40.

В посилці, отриманій на ім'я засудженого Воронцова Г.А., при огляді разом з іншими речами було виявлено 100 євро і пляшка горілки.

Як повинна вчинити адміністрація УВП з виявленими грошима та горілкою? Які речі та продукти харчування, що надходять у посылках можна видавати засудженим?

6. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів

Загальні методичні рекомендації:

Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.

Приблизна тематика рефератів, доповідей (відповідно до структури навчальної дисципліни):

1. Розвиток системи установ і органів, які виконують покарання, та удосконалення їх діяльності.
2. Вимоги міжнародних актів про підвищений соціально-правовий захист персоналу установ і органів, які виконують покарання.
3. Прокурорський нагляд за діяльністю установ і органів, які виконують покарання.
4. Міжнародний контроль, контроль органів державної влади й органів місцевого самоврядування за діяльністю установ кримінально-виконавчої системи.
5. Виправний центр як установа, що виконує обмеження волі, його задачі, функції, нормативна основа діяльності.
6. Особливості виконавчого провадження за законодавством України.
7. Правове положення засуджених до покарань без позбавлення волі.
8. Особливості звільнення від відбування покарання засуджених до покарань без позбавлення волі.
9. Виправлення засуджених як одна з основних цілей кримінально-виконавчого законодавства України.
10. Поняття, види і нормативне закріплення основних засобів виправлення засуджених до позбавлення волі на певний строк.

11. Режим в системі основних засобів виправлення засуджених: його поняття, функції та зміст.
12. Правова природа, цілі та правове регулювання праці засуджених.
13. Соціально-демографічна характеристика особистості засудженого.
14. Засоби забезпечення режиму у виправних установах.
15. Підстави і порядок застосування до засуджених заходів безпеки і зброї.
16. Правила режиму, які визначають поведінку інших громадян, які знаходяться у виправних установах і приналежних до них територіях.
17. Матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення засуджених.
18. Особливості матеріально-побутового забезпечення засуджених вагітних жінок, матерів-годувальниць і жінок, які мають дітей.
19. Роль соціальної адаптації в профілактиці рецидивної злочинності.
20. Сучасні проблеми допомоги засудженим, які звільняються з місць позбавлення волі.
21. Правова природа адміністративного нагляду.

7. Методи навчання

Під час освітнього процесу використовуються такі методи навчання: словесні, наочні, практичні, інноваційні. Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка, тестовий контроль тощо.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

8.1. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, семінарських та консультаційх, результати самостійної роботи осіб, що навчаються) рекомендується проводити за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;
- 60% - завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8.2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;
- 60% - завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, що навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Форми поточного та підсумкового контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують наступні методи контролю:

- 1) метод усного контролю;
- 2) метод письмового контролю;
- 3) метод тестового контролю;
- 4) метод програмованого контролю.

Для перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують наступні форми контролю:

1) **Поточний контроль успішності** – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до силябусу. Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувачів щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

2) **Підсумковий контроль** – контроль навчальних досягнень здобувачів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі заліку. Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

8.3. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

8.3.1. Нормативне підґрунтя встановлення рейтингу компетентності здобувачів

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

8.3.2. Рейтинг компетентності здобувачів з навчальної дисципліни

Рейтинг компетентності з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою.

Якщо здобувач виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової*

роботи. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Якщо сумарний рейтинг компетентності здобувача складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

8.3.2.1. Рейтинг з навчальної роботи здобувача

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з аудиторної роботи (лекційні, семінарські та практичні заняття) і самостійної роботи.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5 (табл. 1).

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Таблиця 1

Накопичення балів з тем за усі види робіт							Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Мах 60%							Мах 40%	Мах 100%
Те ма 1.	Те ма 2.	Те ма 3.	Те ма 4.	Те ма 5.	Те ма 6.	Те ма 7.	Самостійна робота	Залік
5	5	5	5	5	5	5	5	40
								100

Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача

Бали	Критерій оцінювання компетентності
2 ²	Незадовільний рівень компетентності. У здобувача відсутні знання навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Достатній рівень компетентності. Здобувач має базові знання з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального

¹Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, рейтинг компетентності з навчальної роботи (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, рейтинг компетентності з підсумкового контролю (контрольні заходи) – 35 балів, рейтингові бали за наукову роботу – 20 балів, сума 55+35+20=110, загальний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти - 100 балів.

²Здобувачу слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

	матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Добрий рівень компетентності. Здобувач має <i>грунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Відмінний рівень компетентності. Здобувач має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача, отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни та помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)³. *При визначенні середнього балу здобувача необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отримані здобувачем не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача менший 2,5 здобувач вважається таким, що має академічну заборгованість яку зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни з яких не має відповідних балів.*

8.3.2.2. Рейтинг з підсумкового контролю здобувачів

Відповідно до навчального плану *підсумковий* контроль із навчальної дисципліни «Кримінально-виконавче право», що забезпечуються кафедрою передбачений у формі заліку (для денної та заочної форм навчання).

³Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувач має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 бали (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач був відсутній з поважної причини, отримав «Н», яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+2+4+3+4):5=3,2$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача буде $3,2 \times 12 = 38,4 \approx 38$.

Підсумковий контроль із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачів становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни⁴.

Оцінювання компетентності здобувача під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁵.

8.3.3. Рейтинг наукової роботи здобувача

За результатами семестрової наукової роботи здобувача його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувачів нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувача

Результати творчої роботи здобувача	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт здобувачів (здобувачів, студентів) факультету (інституту), приз за експонат на виставці здобувачських (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів

⁴Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

⁵Наприклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 2 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((3+4+5+2)\div 4)\times 8 = 28$. Або інший приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((3+4+5)\div 3)\times 8 = 32$. Або ще приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання заліку буде $((4+5)\div 2)\times 8 = 36$.

Результати творчої роботи здобувача	Рівень результативності та додаткові бали
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

8.4. Фіксація результатів компетентності здобувача

Для занесення результатів компетентності здобувача у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача та ECTS оцінками (табл. 4).

Таблиця 4

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	A	відмінне виконання
85-89	зараховано	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	зараховано	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	не зараховано	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

9.1. Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планишети, інтерактивна дошка.

9.2. Під час проведення занять в змішаний (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

доступ до дистанційних навчальних курсів дисциплін на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет.

9.3 Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача використовується:

програмне забезпечення через мережу Інтернет.

10. Перелік питань/завдань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Перелік контрольних питань формується відповідно до структури програми навчальної дисципліни і містить наступні питання:

Поняття кримінально-виконавчої політики, її основні принципи та місце у боротьбі зі злочинністю.

1. Кримінально-виконавче право України: предмет, метод і система норм.

2. Поняття, структура, завдання і форми кримінально-виконавчого законодавства України.
3. Принципи кримінально-виконавчого права.
4. Наука кримінально-виконавчого права.
5. Поняття, зміст, види і структура норм кримінально-виконавчого права.
6. Кримінально-виконавчі правовідносини та їх особливості.
7. Система та види покарань, пов'язаних з позбавленням волі.
8. Система та види покарань, не пов'язаних з позбавленням волі.
9. Установи і органи держави, які виконують кримінальні покарання, їх основні завдання.
10. Структурні дільниці кримінально-виконавчих установ.
11. Взаємодія установ і органів, які виконують покарання, з судами й іншими державними органами, які ведуть боротьбу зі злочинністю.
12. Додержання законів при виконанні покарання, способи його забезпечення.
13. Контроль за діяльністю установ і органів, які виконують покарання.
14. Основні міжнародні акти щодо рішень пенітенціарних проблем і прав засуджених.
15. Характеристика Мінімальних стандартних правил поведження з ув'язненими.
16. Характеристика Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань.
17. Поняття правового статусу осіб, засуджених до кримінальних покарань.
18. Політичні права і свободи засуджених до позбавлення волі.
19. Соціально-економічні права і свободи засуджених до позбавлення волі.
20. Особисті права і свободи засуджених до позбавлення волі.
21. Поняття класифікації засуджених до позбавлення волі та її критерії.
22. Розподіл та направлення засуджених до позбавлення волі в установи виконання покарань.
23. Облік засуджених в установах виконання покарань.
24. Основні засоби виправлення засуджених, їх характеристика.
25. Правові основи регулювання режиму в місцях позбавлення волі та засоби його забезпечення.
26. Основні функції режиму в місцях позбавлення волі.
27. Підстави і порядок одержання засудженими до позбавлення волі посилок, передач, бандеролей, одержання і відправлення грошових переказів, листування.
28. Правова природа, підстави і порядок надання засудженим побачень, телефонних розмов з родичами.
29. Правові підстави і порядок витрачання грошей засудженими для купівлі продуктів харчування і предметів першої потреби.
30. Правові підстави і порядок зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі.
31. Застосування заходів заохочення і стягнення до осіб, позбавлених волі.
32. Правове регулювання і організація праці засуджених до позбавлення волі.
33. Правові підстави, значення і завдання виховної роботи з особами позбавленими волі.
34. Загальноосвітнє і професійно-технічне навчання осіб, позбавлених волі.
35. Участь громадськості у виправленні засуджених.
36. Правове регулювання, суть комунального та матеріально-побутового забезпечення осіб, позбавлених волі.
37. Медично-санітарне забезпечення осіб, позбавлених волі та його організація.
38. Організація і порядок звільнення засуджених з місць позбавлення волі.
39. Підстави і порядок звільнення у зв'язку з амністією.
40. Правові підстави і порядок звільнення засуджених до позбавлення волі у зв'язку з помилуванням.
41. Правові підстави і порядок звільнення засуджених до позбавлення волі у зв'язку з винесенням судом ухвали або постанови про звільнення через хворобу.
42. Правові підстави і порядок звільнення у зв'язку з винесенням судом ухвали про умовно-дострокове звільнення.
43. Забезпечення трудового і побутового влаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі.

44. Умови і порядок встановлення та здійснення адміністративного нагляду.
45. Порядок і умови виконання покарання у вигляді позбавлення волі за рівнями безпеки.
46. Виховні колонії для неповнолітніх та їх особливості.
47. Порядок і умови виконання покарання у виправних установах для жінок.
48. Правова природа, підстави і порядок застосування попереднього ув'язнення під варту.
49. Призначення і завдання слідчих ізоляторів, підстави і порядок прийому ув'язнених у них.
50. Організація режиму в слідчих ізоляторах, засоби його забезпечення.
51. Правове становище осіб, які утримуються в місцях попереднього ув'язнення.
52. Підстави і порядок звільнення із слідчого ізолятора осіб, взятих під варту.
53. Правова природа, порядок і умови виконання покарання у вигляді тримання військовослужбовців у дисциплінарному батальйоні.
54. Порядок і умови виконання покарання у вигляді обмеження військовослужбовців по службі.
55. Правове регулювання і порядок виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі.
56. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарання у вигляді позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
57. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарання у вигляді арешту.
58. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарання у вигляді громадських робіт.
59. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарання у вигляді виправних робіт.
60. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарання у вигляді штрафу.
61. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарань у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
62. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарань у вигляді обмеження волі.
63. Правове регулювання, порядок і умови виконання покарань у вигляді конфіскації майна.
64. Правове регулювання, порядок і умови виконання звільнення від покарання з випробуванням.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Кримінально-виконавче право України. Загальна та Особлива частини : підручник / О.М.Литвинов, А.Х.Степанюк, І.С.Яковець, К.А.Автухов, А.П. Гель, С.В. Лосич, Є.С. Назимко; за заг.ред.д.ю.н., проф. О.М. Литвинова та д.ю.н., проф. А.Х. Степанюка. – К.: ВД «Дакор», 2015. 632 с.
2. Кримінально-виконавче право України: підручник / В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодед та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни і А. Х. Степанюка. – Х.: Право, 2015. 392 с.
3. Кримінально-виконавче право України : підручник : [Музика А. А., Конопельський В. Я., Письменський Є. О та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Є. Ю. Бараша. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. – 2018. 364 с.
4. Кримінально-виконавче право: навчальний посібник / уклад. Конопельський В. Я., Резніченко Г. С., Грішин В. А., Марченко О. А., Кричевська Х. О. Одеса: ОДУВС, 2018. 343 с.
5. Кримінально-виконавче право України : підручник : ТОМ I (у 2-х т.) / [Музика А. А., Конопельський В. Я., Письменський Є. О та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Є. Ю. Бараша. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. – 2018. 364 с.
6. Кримінально-виконавче право України : підручник : ТОМ II (у 2-х т.) / [Музика А. А., Конопельський В. Я., Письменський Є. О та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Є. Ю. Бараша. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. – 2018. 622 с.

7. Кримінально-виконавче право України: курс лекцій / В.Ф. Примаченко, В.Г. Хашев, В.В. Шаблистий, С.М. Школа, Л.Г. Якименко; за заг. ред. В.В. Шаблистого. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 236 с.

8. Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія). Посібник. За загальною редакцією доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України О.М.Джужі. Київ: НАВС, 2013. 620 с.

9. Автухов К. А., Гель А. П., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 432 с.

10. Кримінально-виконавче право : підручник / Б.М. Головкін, А.Х. Степанюк, О.В. Лисодєд та ін. ; за заг. ред. Б.М. Головкіна, А.Х. Степанюка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. 288 с.

11. Кримінально-виконавче право. Словник-довідник / автори-упорядники: С. Ф. Денисов, Т. А. Денисова, М. В. Пузиревський. Чернігів : Десна Поліграф, 2020. 712 с.

12. Назимко Є. С., Данилевський А. О., Данилевська Ю. О., Гранкіна В. І. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / Є. С. Назимко, А. О. Данилевський, Ю. О. Данилевська, В. І. Гранкіна; за заг. ред. Є. С. Назимко. – Київ : ВД «Дакор», 2020. 210 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України 1996 р. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141).

2. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України»(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 47, ст.2051).

3. Закон України «Про запобігання корупції»(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056).

4. Закон України «Про прокуратуру»(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12).

5. Закон України «Про амністію у 2014 році»(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 23, ст.868).

6. Закон України «Про Національну поліцію» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2015, N 40-41, ст.379).

7. Закон України «Про державну службу» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43).

8. Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 30, ст.409).

9. Кримінально-виконавчий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 3-4, ст. 21).

10. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131).

11. Кримінальний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88).

12. Закон України «Про попереднє ув'язнення» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 35, ст.360).

13. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 22, ст.303).

14. Закон України «Про чисельність Державної кримінально-виконавчої служби України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 20, ст.151).

15. Закон України «Про застосування амністії в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 48, ст.263).

16. Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 52, ст.455).

17. Закон України «Про звернення громадян» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 47, ст.256).

18. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 51, ст.577).
19. Закон України «Про пробацію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.93).
20. Закон України «про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 20 січня 2018 (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2018).
21. Закон України «Про виконавче провадження» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 30, ст.542).
22. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016.
23. Європейські в'язничні правила: Рекомендація № R(87) Комітету Міністрів Ради Європи від 12.02.1997р. // Оцінка, шляхи подальшого реформування в'язничної системи України. – К., 1999. – С. 189.
24. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями: Резолюція ООН 663 СІ (XXIV) від 31.07.1957р. // Оцінка, шляхи подальшого реформування в'язничної системи України. – К., 1999. – С. 162.
25. Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України. // Наказ Міністра юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5.
26. Положення про здійснення помилування: затв. Указ. Презид. України від 21 квітня 2015 р. № 223.
27. Про затвердження Порядку взаємодії установ виконання покарань, уповноважених органів з питань пробації та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк // Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України від 03.04.2018 № 974/5/467/609/280.
28. Про затвердження Переліку найменувань органів, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів і навчальних закладів, що належать до сфери управління Державної кримінально-виконавчої служби України. Наказ № 406/5 від 15.02.2017.
29. Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань" від 28.08.2018 № 2823/5.
30. Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Порядку організації надання засудженим до позбавлення волі доступу до глобальної мережі Інтернет" від 19.10.2017 № 3233/5.
31. Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Порядку здійснення заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах", від 25.04.2017 № 1408/5.
32. Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Порядку проведення атестування осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України", від 24.01.2017 № 172/5.
33. Наказ Міністерства юстиції України від 16.05.2016 № 1418/5 "Про затвердження положень про програми диференційованого виховного впливу на засуджених".
34. Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України", від 14.06.2019 № 1769/5.
35. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку взаємодії установ виконання покарань, уповноважених органів з питань пробації та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 03.04.2018 № 974/5/467/609/280.
36. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку визначення засудженим виду установи виконання покарань, направлення для відбування покарання

засуджених до позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, арешту, обмеження волі та їх переведення, Положення про центральну та міжрегіональну комісії з питань визначення засудженим до позбавлення волі виду установи виконання покарань, місця відбування покарання особам, засудженим до позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, арешту та обмеження волі, їх направлення і переведення для відбування покарання» від 27.02.2017 № 680/5.

37. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань» від 28.08.2018 № 2823/5.

38. Наказ Міністерства юстиції України від 18.08.2017 № 2649/5 «Про затвердження Типового положення про уповноважений орган з питань пробації та Типового положення про сектор ювенальної пробації».

39. Наказ Міністерства юстиції України від 27.01.2017 № 200/5 «Про затвердження Порядку складення досудової доповіді».

40. Наказ Міністерства юстиції України від 27.04.2018 № 1301/5 «Про затвердження Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу».

41. Наказ Міністерства юстиції України від 17.08.2018 № 2702/5 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення посадовими особами уповноважених органів з питань пробації».

42. Наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2019 № 272/5 «Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі».

43. Наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2018 № 926/5 «Про затвердження Переліку заходів щодо реалізації пробаційних програм».

44. Наказ Міністерства юстиції України від 11.06.2018 № 1797/5 «Про затвердження пробаційних програм для неповнолітніх суб'єктів пробації».

45. Наказ Міністерства юстиції України від 11.06.2018 № 1798/5 «Про затвердження пробаційних програм для повнолітніх суб'єктів пробації».

46. Наказ Міністерства юстиції України від 23.10.2019 №3234/5 «Про затвердження Пробаційної програми “Формування життєвих навичок” для повнолітніх суб'єктів пробації»

47. Наказ Міністерства юстиції України від 23.10.2019 №3235/5 «Про затвердження Пробаційної програми “Формування життєвих навичок” для неповнолітніх суб'єктів пробації».

48. Наказ Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2023/5 «Про затвердження Порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту.»

49. Наказ Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2020/5 «Про затвердження Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень)».

50. Наказ Міністерства юстиції України від 21.12.2020 р. № 4391/5 «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 26.06.2018 р. № 2020/5».

51. Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2021 р. № 664/5 «Про внесення змін до додатку 2 до Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачується у вчиненні кримінальних правопорушень)».

52. Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерство внутрішніх справ України від 03.04.2018 № 974/5/467/609/280 «Про затвердження Порядку взаємодії установ виконання покарань, уповноважених органів з питань пробації та суб'єктів соціального патронажу під час підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк».

53. Наказ Міністерства юстиції України від 15.02.2017 № 388/5 «Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації особистого прийому громадян у Міністерстві юстиції України, його територіальних органах, підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери його управління».

54. Наказ Міністерства юстиції України від 17.01.2017 № 98/5 «Про затвердження Положення про організацію діяльності волонтерів пробації».

55. Наказ Міністерства юстиції України від 08.12.2020 № 4242/5 «Про затвердження Положення про державну установу «Центр пробації».

56. Наказ Міністерства юстиції України від 20.12.2019 № 4098/5 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінки ефективності проходження пробаційних програм».

57. Наказ Міністерства юстиції України від 18.09.2020 № 3249/5 «Про реалізацію пілотного проекту «Взаємодія уповноважених органів з питань пробації та установ виконання покарань при умовно-достроковому звільненні засуджених до позбавлення волі на певний строк або заміні невідбутої частини покарання більш м'яким»».

58. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку здійснення нагляду та проведення соціально-виховної роботи із засудженими до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі» від 29.01.2019 № 272/5.

59. Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Порядку відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні» від 26 серпня 2021 р. за N 1124/36746.

60. Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців» від 03.11.2020 № 394.

61. Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Порядку здійснення командирами (начальниками) військових частин (установ) контролю за поведінкою військовослужбовців, звільнених від відбування покарання з випробуванням» від 17.09.2020 № 337.

62. Наказ Міністерства оборони України від 03.11.2020 № 394 «Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців»

63. Постанова КМУ від 18 травня 2016 р. № 348 «Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції».

64. Про затвердження Положення про територіальне (міжрегіональне) воєнізоване формування Державної кримінально-виконавчої служби України від 06.02.2017 № 292/5 наказ Міністерства Юстиції // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0177-17>.

Додаткова

1. Автухов К.А. Виконання покарання у виді арешту: сучасні проблеми організації та правового регулювання.-К.: Право, 2013.200 с.

2. Богатирьов І. Г. Криза пенітенціарної реформи в Україні: причини та шляхи їх вирішення. *Право і суспільство*. 2016. № 4. С. 161-166.

3. Богатирьов І.Г. Царюк С.В. Кримінально-виконавчі засади виконання та відбування покарань у виправних колоніях максимального рівня безпеки. Монографія. – Чернігів: КП «Видавництво «Чернігівські обереги», 2010. 210 с.

4. Богатирьов І.Г. Пробація як альтернатива позбавленню волі в Україні. – Хмельницький: ХмЦНТЕІ, 2010. 76 с.

5. Богатирьова О.І. Теоретико-прикладні засади впровадження пробації» / Монографія - 2013.- 368 с.

6. Виконання кримінальних покарань та пробації. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів: навчальний посібник / уклад. Ковальський В. С. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 824

с.

7. Гальцова О. В., Степанюк А. Х. Принцип поваги до прав і свобод людини у кримінально-виконавчому законодавстві, виконанні і відбуванні покарань: монографія. Харків: Право, 2020. 224 с.

8. Горох О. П. Звільнення від покарання та його відбування (аналіз судової статистики). *Наука і правоохоронна*. 2016. № 3. С. 167-175.

9. Єрмак О. В. Конфіскація майна в Україні і деяких державах-членах Європейського Союзу: компаративістський аспект. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2017. № 2. С. 122-132.

10. Журавська З. Заходи оперативно-розшукового характеру щодо запобігання посяганням на особисту безпеку засуджених в установах виконання покарань України. *Історико-правовий часопис*. 2017. № 1. С. 136-140.

11. Збірник нормативно-правових актів та методичних матеріалів з питань підготовки засуджених до звільнення / Андрушко І.В., Хведчук В.В., Купрієнко Є.Є., Костюк Н.І., - К.: ПАЛИВОДВ А.В., 2015 – 62 с.

12. Карелін В. В. Гарантії дотримання правових принципів застосування заходів заохочення та стягнення під час виконання покарання у виді позбавлення волі. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2017. № 2. С. 133-141.

13. Колб О. Г., Кухта М. Про зміст поняття “міжнародні стандарти поводження із засудженими”. Електронний науковий архів Науково-технічної бібліотеки Національного університету "Львівська політехніка". 2020. Львів. С. 161-162.

14. Методика проведення занять з навчального курсу «Права, особливі потреби та соціальна адаптація уразливих категорій засуджених»: навч.-метод. посіб. / Іваньков І.В., Костюк Н.І., Мукшименко А.П., Яковець І.С. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2015 – 93 с.

15. Методика проведення занять з навчального курсу «Соціальна адаптація осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» навч.-метод. посіб. / Яковець І.С., Тарасюк І.М., Іваньков І.В., Мукшименко А.П., Хільчевська К.М. - К.: ПАЛИВОДВ А.В., 2015 – 51 с.

16. Міжнародні стандартні правила поводження з ув'язненими: Прийняті на I Конгресі ООН у 1955 р. // Кримінально-виконавче законодавство України. – Харків, 1993.

17. Неживець О. М. Ресоціалізація засуджених та осіб, звільнених з місць позбавлення волі: монографія / О. М. Неживець, Л. А. Жук, І. Л. Жук. К.: Кондор, 2016. 222 с.

18. Поліщук Г. С., Домбровська Н. С. Окремі аспекти виконання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в слідчих ізоляторах // Пенітенціарна теорія і практика. – 2016. - №1(8). – С. 38-48.

19. Поліщук Г. С., Тернавська А. А. Запобігання суїциду серед засуджених у виправних колоніях України. – Монографія. – Київ: ФОП Маслаков, 2020. – 172 с.

20. Степанюк А.Х., Яковець І.С. Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи України: Монографія. – Харків: ВИД-во "Кроссрод", 2007. – 184 с.

21. Степанюк А.Х., Яковець І.С. Втілення міжнародних стандартів у практику діяльності кримінально-виконавчої системи України: Монографія. – Харків: ВИД-во "Кроссрод", 2007. – 184 с.

22. Трубников В.М., Чеботарева Ю.А. Правовий статус засуджених до позбавлення волі: Монографія. – Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2006. – 372 с.

23. Чалий І. С. Соціальна реабілітація засуджених: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2021. 218 с.

24. Чудик Н. О. Особливості відбування покарань неповнолітніми особами. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 180-182.

25. Шумна Л. Особливості праці засуджених до позбавлення волі: і право, і обов'язок. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2018. № 2. 160-167.

26. Яковець І., Волік А., Демченко М., Дрозд Р., Янчук О. Ведення випадку в роботі з засудженими фахівців служби пробачії. Методичні рекомендації. МБФ «Міжнародний альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. 134 с.

27. Яковець І.С. Умовно-дострокове звільнення та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. – К.: Право, 2012.-212 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
3. <http://www.president.gov.ua/> - Президент України
4. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
5. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
6. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> - Конституційний суд України
8. <http://www.scourt.gov.ua> - інформаційний сервер Верховного Суду України
9. <http://reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
10. <http://court.gov.ua/sudy/> - Судова влада України
11. <http://www.vru.gov.ua/> - Вища рада юстиції
12. <http://vkksu.gov.ua/> - Вища кваліфікаційна комісія суддів України
13. <http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
14. <http://www.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
15. <http://www.library.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету "Києво-Могилянська академія"
16. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
17. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
18. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
19. <http://ukr-pravo.at.ua/> - Правовий портал
20. <http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html>. - Наукова юридична періодика України
21. http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html - Юридичні інформаційні ресурси
22. <http://jurconsult.net.ua/> - Всеукраїнський юридичний портал
23. <http://law.univ.kiev.ua/> - Сайт юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка

Підпис автора(ів) РНП